

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 10.

V Ljubljani, 1. oktobra 1891.

Leto XXI.

Čegavo je oko le-tò?

Čegavo je oko le-tò,
Ki gleda dan in zrè temò;
Ki gleda nas od rojstva dne
In zrlò bo do smrti še?

Čegavo je oko le-tò,
Ki vidi dobro in hudò;
Ki vidi vsem ljudem v srcé, —
Pozná dejanja in željé?

Otrok, poznaš oko le-tò,
Ki vidi dobro in hudò;
Ki gleda te ves čas — vse dni,
In vidi kaj počenjaš tí? —

To sámo „Božje“ je „okó“
Ki čuje nad tebój zvestó.
Če priden si, se veseli,
Če delaš greh, se žalostí.

A. Sežínov.

Preobjestna Anica.

Markičeva Anica je bila sirota. Roditelja sta jej umrla, ko je zvršila tri leta svoje dóbe. Tako je ostala brez očeta in matere, katerih še poznala ní. Dobri Bog pa skrbi tudi za sirote, posebno za take, ki nimajo očeta ne matere, in tako je skrbel tudi za našo Anico.

Imela je Anica v bližnjem mestecu deda in babico, ki sta jej bila zeló dobra. Takój po pogrebu njenih dobrih roditeljev, vzela jo je babica sè sebój

v mesto. Bilo je tù Anici prav dobro in prijetno. Imela je mehko posteljico, več lepih oblek, imela je tudi lepo število igrač, dober zajutrek, kosilo in večerjo. A ne samó to, — dobra njena babica jo je po večkrat čez dan vprašala: Ali si morda lačna, Anica? In če je Anica rekla, da je lačna, takój je vzela babica iz omare ali iz žepa bodi-si kar koli in dala Anici, da naj sné. Če ni bilo kaj boljega, dala jej je nekoliko orehov ali vsaj koscec lepega, belega kruha. Dà, dà, lahko rečem, da je bilo Anici pri njenem dedu in babici tako dobro, kakor bi jej bilo pri njenih roditeljih, če bi jima bil Bog dal daljše življenje. In kakor je Anica v svojej zgodnjej mladosti, ko še ni pravo misliti znala, izgubila dobrega očeta in ljubeznivo mater, tako je zdaj malo ne popolnem pozabila na njú. Babico je zvala mater in dobrega deda nikoli drugače nego oče, a tudi óna dva sta jo imenovala vedno le svojo ljubeznivo hčerko.

Ni čuda, da se je Anica pri tako ugodnem življenji zeló preobjedla in razvadila. Pri kosilu juhe večkrat niti pokusiti ni hotela; če je bila na mizi pečenka, hotela je ona po vsej sili močnatih jedij, in če je bila močnata jed na mizi, zahtevala je ona pečenke. Po večkrat jej je bila kava premalo sladka, po večkrat zopet prevroča, premrzla, prebela ali prečrna, in sam Bog si ga vedi, o čem je vse Anica ugovarjala v svojej preobjesti.

Ko je vže nekoliko odrasla in se znala prekrizati, tudi „Oče naš“ in „Češčeno si Marijo“ pred jedjo in po jedi glasno moliti, reče ded nekega dne svojej ženi: „Čuješ Marta! najina Anica bode vže kmalu dozorela za šolo. Treba bode z njo resneje postopati. Dete se je preobjedlo, drugače je dobro in duhovito, le jedno veliko in grdo napako ima, katero je treba takój iz začetka zatreti.“

Babica ni razumela, kaj ded misli. Neizmerno je ljubila svojo vnučico Anico, ter ni nikoli niti pomisliti mogla, da bi se v njej mogla ukoreniniti kaka grda razvada ali pregreha.

„Kaj blédeš?“ reče ozbiljno svojemu možu, Aničinemu dedeku, „otrok je otrok, in če je včasih nekoliko premodra ali preošabna, nemirna in preobjestna, to jo s časoma vse mine. Le pomisli, da smo tudi mi v njenej dôbi bili vse drugačni ljudje, nego li smo dandanes. In kakšni bi to bili otroci, ki bi vedno mirno sedeli in razmišljevali, kakor sedimo in razmišljujemo mi, ki smo vže nad pol stoletja preživeli.“

„Resnica, resnica,“ reče ded, „vse to je resnica, kar govoriš, ljuba moja Marta, ali, kakor sem dejal, zapazil sem pri najinej vnuki Anici grdo napako, ki se mi dozdeva za njo jako pogubljiva.“

Babica pogleda nekako čudno svojega moža ter ne reče nobene besede. Videti jej je bilo na lieu, da mu ne verojame.

„Čuj, Marta,“ nadaljuje ded, in sodi. — Najina Anica vže nekaj časa sém po kosilu, kadar jaz vzamem novine v roke, da čitam, pazi na priložnost, kadar je ne gledam, da vzame skrivaje nekoliko koscev sladkorja (cukra) iz sladkornice. In če jo pogledam, hitro in previdno odmakne svoje prstke od sladkornice ter vzame kaj družega v roko in to s tako zvijačo in spretnostjo, da sem se tej njenej spretnosti kar čuditi moral. Če ne vzamem hitro novin v roke, da bi čital, takój me izprašuje in pravi, zakaj ne čitam, kdaj bodem čital itd., ko pa novine v roke vzamem, evo ti njenih prstkov pri sladkornici. Najprej odpira in zapira pokrovec,

potem se dela, kakor bi kosce sladkorja preštevala, premetava jih sèm in tjà, ter naposled ko vidi, da je ne opazujem, evo — vže ima kosce sladkorja v žepu. — Kaj tacega ne smeva dopuščati dalje, otrok bi se navadil krasti in pozneje bi začel izmikati tudi druge stvari.“

Babica o vsem tem doslej ni ničesar vedela, ker je navadno takój po kosilu šla iz sobe v kuhinjo ali na dvorišče, kder je imela vedno dosti opravila, ter je pustila Anico samo v sobi z njenim dobrim dedekom, ki je imel navado po kosilu čitati novine.

Tudi babica ni odobravalta tega, da Anica skrivaje jemlje sladkor iz sladkornice; bila je povsem jedina s svojim možem v tem, da se ta grda napaka pri Anici čim preje odpraviti mora. Ali kakój? Babica si misli, da bi bilo najbolje, da se Anica pri prvi priložnosti, ko bode zopet kaj tacega storila, ostro kaznjuje s šibo. To tudi vže zaradi tega, ker jej ona vže dosti dolgo zaradi njene potuhnenosti obljubuje — šibo.

Nù, ded ni mislil takój. „Šibo je treba v roke vzeti,“ dejal je, „še le takrat, kadar vsa druga sredstva ne pomagajo nič. A midva Anice, kolikor vem, kaznovala nisva še nikoli z nobeno stvarjo. Poskusiti hočem, da jo brez šibe odvadim te njene grde napake; če to ne pomore, nù potlej v imé božje, prijeti bode treba za šibo. Jutri po kosilu prinesi kakor po navadi črno kavo na mizo, pusti sladkornico na mizi in Anico pri meni; a ti bodi pripravljena, da takój stopiš v sobo, kadar te pokličem.“

Tako je tudi bilo.

Drugi dan po kosilu prinese Anica kakor drugekrati svojemu dedu novine, prižgè mu smodko ter sede poleg njega, to se zna, prav blizu sladkornice.

Dedek čita novine in puši smodko, Anica pa odpira in zapira sladkornico, pogleduje deda ter zopet brska s prstki po sladkorji. Ded se zamisli v novosti, ki jih čita, Anica pa — smuk s prstki v sladkornico in potisne nekoliko koscev sladkorja v žep.

Ali v tem času pokliče ded babico v sobo.

Bilo je to za Anico nekaj nenavadnega, ker je dobro znala, da ima babica v kuhinji dokaj posla ter vsaki dan po dlje časa zunaj ostane.

In babica stopi takój v sobo.

Anica prebledí. Zazdelo se jej je zdaj prvič v njenem življenji, da ne dela prav, ker skrivaje jemlje sladkor iz sladkornice. In sama ne vedé kakój in zakaj, vstala je, šla od mize ter se vstopila daleč od babice in deda.

Ded reče: „Čuj, Marta, kaj je novega v novinah.“

Babica sede poleg svojega moža, in ta začne iz novin čitati tako-le:

„Zaprlí so stražniki neko deklico, ki je na trgu nekej ženi ukradla jabolko. Ni ta deklica ubožna, ker njena roditelja sta imovita ter ima domá vsega, česar koli poželi. Vsak, kdor deklico pozna, čudi se, kako je mogla ukrasti jabolko. Njena roditelja pripovedujeta, da je deklica domá večkrat iz sladkornice skrivaje vzela sladkorja, pozneje je nekolikokrat skrivaje vzela po kak krajcar, ali zunaj domače hiše doslej ni nikoli še nikomur nič vzela. Bila je doma zaradi te grde navade večkrat opominana in tudi kaznovana, ali kakor se vidi, vse zamán. Otrok, kateri svojim starišem vzame skrivaj bodi-si kar koli, hudoben je otrok. Tak otrok

zasluži ostre kazni s šibo, tak otrok krade, in kdor krade, tat je, ničvređen človek, ki izgubi vso čast in ljubezen pri Bogu in ljudéh.

Babica je vse dobro razumela, kar je dedek čital iz novin. Pogledala je Anico, in na njeno začudenje, držala je Anica roki v žepu in se jokala.

„Čimu se jokaš, Anica?“ vpraša jo babica ljuбезnivo.

„Oh, deklica, ki je ukradla jabolko“ . . . govorila je Anica z jokajočim se glasom . . .

„Smili se ti, kaj nè?“ vpraša jo babica.

„Nè, nè — ona deklica“ . . .

„Nù, kaj je z ono deklico?“

„Ona je ravno taka, kakeršna sem tudi jaz,“ reče Anica, udari v jok, meče sladkor iz žepa ter se spusti babici v naročje.

„Kaj? Ona je taka, kakeršna si ti?“ začudi se babica, in začudi se tudi dedek.

„Dà, dà, tudi jaz sem vzela skrivaje po več koscev sladkorja iz sladkornice, tudi jaz sem kradla“ . . . joka se Anica.

Ded je prenehal s svojimi novinami. Babica ga je pohvalno pogledala in se mu prijazno nasmijala, Anica pa je obljubila, da ne bo de nikdar več niti najmanjše stvarce skrivaj vzela.

„Ali vidiš, Anica,“ reče jej dobrohotni dedek, „morda bi tudi tebe danes ali jutri kaj tacega zadelo. Čuvaj se tatvine, ker je tatvina velik greh, ki človeka sramoti pred Bogom in ljudmi ter ga izobčuje iz vsake poštene družbe.“

Odslej ni Anica nikoli več brskala po sladkornici. Ko je dobri dedek po kosilu popil črno kavo, zaprla je Anica sladkornico ter jo spravila sè skudelico in žličico vred v omaro.

Ko je šla pozneje v šolo in je vže dobro čitati znala, večkrat je iskala po dedovej omari onih starih novin, da bi našla ono vest, katera jo je tako hitro pripeljala na pravi pot, ali nikoli in nikjer jih ni mogla najti.

Poboljšala se je Anica, in v njeno pohvalo je morda izginila tudi iz novin ona vest, ki jo je nekdaj čital njen dedek.

Lj. T.

Iz naše vasice.

(Piše —à.)

I.

Am bi, kakor zopet k tebi! Gledal sem velikanska mesta, obiskoval prijazne tržiče, sprehajal se po malih in velikih vaséh, a srcé pripeljalo me je zopet nazáj v domačo vasico. Saj vender nimam ničesar občudovati — nekoliko malih hišic, katere so se razpovrstile, kakor da bi je veter znosil skupaj po rebru našega hriba, kateri pa tudi ni Triglav, in pa mala, bela cerkvica dobi se tudi še kje drugje in vender sem si želel le domóv, le domóv. A ko sem zagledal našo